

Kryteria ocen z języka polskiego w klasie siódmej

Ogólne kryteria oceniania

SŁUCHANIE

Na poziomie podstawowym uczeń:

- o uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela,
- o wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi,
- o słucha nagrania wzorcowej recytacji,
- o określa tematykę wysłuchanego utworu,
- o rozumie polecenia,
- o wymienia informacje zawarte w wysłuchanym tekście,
- o rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym,
- o rozpoznaje smutek, radość, kpinę, ironię jako wyrazy intencji wypowiedzi.

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- o słucha i rozumie wypowiedzi kolegów oraz nauczyciela jako aktywny uczestnik sytuacji komunikacyjnej, zwłaszcza w czasie pracy grupowej,
- o słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich, dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu oraz sposobu jego prezentacji,
- o selekcjonuje informacje z wysłuchanego tekstu,
- o rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego tekstu.

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

Na poziomie podstawowym uczeń:

- o czyta teksty współczesne i dawne,
- o odczytuje tekst na poziomie dosłownym,
- o rozpoznaje i wybiera z tekstu najważniejsze informacje,
- o rozpoznaje nadawcę i adresata wypowiedzi,
- o dostrzega różnorodne motywy postępowania bohaterów,
- o w odczytywanym utworze rozpoznaje podstawowe wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm,
- o czyta utwory liryczne i nazywa cechy liryki jako rodzaju literackiego,
- o odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu,
- o nazywa podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi,
- o rozpoznaje obrazy poetyckie,
- o rozróżnia takie gatunki poezji, jak pieśń, hymn, fraszka
- o rozpoznaje elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze,
- o odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości,
- o rozumie znaczenie terminów realizm i fantastyka
- o zna cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania,
- o rozróżnia narrację pierwszo- i trzecio osobową
- o rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu,
- o rozpoznaje cechy gatunkowe bajki i ballady,
- o rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego,
- o rozumie podstawowe terminy związane z dramatem,
- o wyszukuje potrzebne informacje w encyklopedii i słownikach (ortograficznym, języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych),
- o wyszukuje informacje w spisie treści, indeksie, przypisach,
- o odróżnia teksty publicystyczne od innych tekstów,
- o wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym oraz prawnym,
- o rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji w reklamie prasowej,
- o identyfikuje symbole występujące w malarstwie,
- o rozumie znaczenie terminów adaptacja filmowa i adaptacja teatralna
- o dostrzega funkcje pozajęzykowych środków wyrazu w sztuce filmowej i teatralnej,
- o rozumie rolę reżysera, aktora, scenografa, charakteryzatora w procesie powstawania filmu lub przedstawienia teatralnego,
- o rozpoznaje związki między dziełem literackim a plastycznym,
- o wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim.

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji, oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego,
- próbuje interpretować głosowo czytany lub wygłaszany z pamięci tekst,
- odczytuje tekst na poziomie metajęzykowym,
- określa funkcję przeczytanego tekstu,
- określa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi,
- wyjaśnia tytuł utworu, omawia funkcję motto, puenty i punktu kulminacyjnego w utworze,
- wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych,
- dostrzega perswazję i wartościowanie w czytany tekście,
- określa cechy liryki jako rodzaju literackiego i ilustruje je na przykładach,
- określa funkcję środków artystycznego wyrazu, takich jak epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, pytanie retoryczne, symbol, alegoria,
- analizuje wyodrębnione obrazy poetyckie,
- rozpoznaje i analizuje cechy gatunkowe pieśni, hymnu,
- analizuje elementy konstrukcyjne świata przedstawionego utworu,
- posługuje się terminami realizm i fantastyka
- uzasadnia przynależność gatunkową przykładowej noweli, powieści, opowiadania,
- wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich,
- posługuje się terminami związanymi z dramatem jako rodzajem literackim,
- korzysta z encyklopedii i słowników (ortograficznego, języka polskiego, wyrazów obcych, wyrazów bliskoznacznych),
- posługuje się spisem treści, indeksem, przypisami,
- uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki,
- posługuje się informacją wyszukaną w tekście popularnonaukowym,
- analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji w reklamie prasowej,
- interpretuje symbole występujące w malarstwie,
- posługuje się terminami adaptacja filmowa i adaptacja teatralna,
- określa funkcję pozajęzykowych środków wyrazu w sztuce filmowej i teatralnej,
- określa rolę reżysera, aktora, scenografa, charakteryzatora w procesie powstawania filmu lub przedstawienia teatralnego,
- wyjaśnia związki między dziełem literackim a plastycznym,
- analizuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim.

MÓWIENIE

Na poziomie podstawowym uczeń:

- wypowiada się na podany temat,
- unika zbędnych powtórzeń wyrazowych,
- dba o poprawność gramatyczną wypowiedzi,
- zna zasady poprawnej wymowy,
- stosuje się do zasad poprawnego akcentowania wyrazów i zdań,
- wyraża własne zdanie i popiera je argumentami,
- rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia,
- uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury,
- opisuje wygląd postaci, przedmiotu, krajobraz, sytuację,
- opowiada treść utworu jedno- i wielowątkowego,
- streszcza tekst literacki i popularnonaukowy według wcześniej przygotowanego planu,
- opisuje cechy postaci fikcyjnej,
- nazywa uczucia własne i bohaterów literackich,
- dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację,
- wygłasza z pamięci tekst poetycki i stosuje się do zasad interpunkcji oraz intonacji zdaniowej,
- uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów.

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- płynnie mówi na podany temat, zachowując spójność i logikę wypowiedzi,
- świadomie porządkuje treści zgodnie z trójdzelną kompozycją wypowiedzi,

- stosuje zasady poprawności stylistycznej, językowej,
- wyraźnie i poprawnie wymawia wyrazy,
- poprawnie akcentuje wyrazy i zdania,
- uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów,
- dobiera środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców,
- posługuje się opisem postaci, krajobrazu, sytuacji,
- dobiera odpowiednie środki językowe, opowiada treść utworu,
- charakteryzując postać fikcyjną, ocenia jej postawę i wyjaśnia motywy działania,
- analizuje uczucia własne i bohaterów literackich,
- próbuje interpretować głosowo wygłaszany tekst, m.in. przez prawidłowe stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie,
- krytycznie, rzeczowo omawia i ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów.

PISANIE

Na poziomie podstawowym uczeń:

- tworzy plan dłuższej wypowiedzi,
- pisze na podany temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logiczną i spójną wypowiedzi,
- stosuje akapity,
- stara się zachować poprawność językową tworzonego tekstu,
- dba o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną,
- układa tekst, który zawiera prośbę, przeprosiny, uzasadnia swoje zdanie,
- redaguje opis postaci, krajobrazu, list prywatny, oficjalny kartkę z dziennika, notatkę, rozprawkę i charakterystykę streszczenie, zaproszenie, ogłoszenie, przepis kulinarny, sprawozdanie opis przeżyć, pisze opowiadanie odtwórcze i opowiadanie twórcze z dialogiem,
- potrafi zastosować narrację pierwszo- i trzecioosobową,
- opisuje postaci rzeczywiste i fikcyjne,
- z pomocą nauczyciela opisuje dzieło malarskie,
- układa tekst o trójdzielnej kompozycji na tematy mu bliskie, w którym uzasadnia własne zdanie,
- zna słownictwo oceniające i wyrazy modalne precyzujące stosunek piszącego do wyrażanych treści,

Na poziomie ponadpodstawowym uczeń:

- pisze wypowiedź logiczną, spójną, przejrzystą pod względem kompozycyjnym i poprawną pod względem językowym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym,
- dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencję nadawcy, np. prośbę, przeprosiny,
- posługuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania,
- posługując się odpowiednim słownictwem, redaguje opis, opowiadanie, opis sytuacji, charakterystykę postaci, kartkę z pamiętnika, recenzję, sprawozdanie, pisma użytkowe, m.in. instrukcje, notatkę w postaci tekstu ciągłego, tabeli, wykresu, mapy pamięci, planu (także dwustopniowego),
- przekształca tekst epicki w scenopis filmowy,

Szczegółowe kryteria oceniania

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela,
- wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi,
- słucha nagrania wzorcowej recytacji,
- mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu,
- rozumie polecenia,
- rozpoznaje fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście,
- rozpoznaje smutek, radość jako wyraz intencji wypowiedzi.
- czyta teksty współczesne i dawne,
- odczytuje tekst na poziomie dosłownym,

- rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje,
- wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi,
- dostrzega różne motywy postępowania bohaterów,
- odczytując sens utworu, dostrzega podstawowe wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm,
- czyta utwory liryczne i zna cechy liryki jako rodzaju literackiego,
- odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu,
- zna podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi,
- rozpoznaje obrazy poetyckie w utworze,
- zna cechy pieśni, hymnu,
- wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze,
- wie, czym się różni fikcja literacka od rzeczywistości,
- zna cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania,
- rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową,
- rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu,
- zna cechy gatunkowe bajki,
- odróżnia dramat od innych rodzajów literackich,
- wyszukuje informacje w encyklopedii i słowniku ortograficznym oraz słowniku języka polskiego,
- posługuje się spisem treści,
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym,
- dostrzega symbole występujące w malarstwie,
- zna terminy adaptacja filmowa i adaptacja teatralna
- wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator),
- zauważa związki między dziełem literackim a dziełem plastycznym,
- rozróżnia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim.
- wypowiada się na podany temat,
- unika zbędnych powtórzeń wyrazowych, unika błędów gramatycznych,
- zna zasady poprawnej wymowy, zna zasady poprawnego akcentowania wyrazów i zdań,
- podejmuje próby uczestniczenia w dyskusji,
- opisuje wygląd postaci, przedmiotu, krajobraz,
- opowiada treść utworu,
- streszcza prosty tekst literacki lub popularnonaukowy,
- podaje cechy postaci fikcyjnej,
- mówi o uczuciach własnych i postaci literackich,
- wygłasza z pamięci tekst poetycki.
- tworzy plan dłuższej wypowiedzi,
- pisze na temat,
- stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu,
- stara się o estetyczny zapis wypowiedzi,
- układa tekst, który zawiera prośbę, przeprosiny,
- podejmuje próbę opisu postaci i krajobrazu, pisze list prywatny i oficjalny, kartkę z dziennika i z pamiętnika, zaproszenie, ogłoszenie, notatkę, streszczenie, wyraża swoje zdanie, pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze, wie, jak umieścić dialog w tekście, opisuje postaci rzeczywiste i fikcyjne,
- rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową,
- opisuje elementy dzieła malarskiego,
- układa tekst o trójdzielnej kompozycji na bliskie mu tematy.

Stosuje wiedzę językową w zakresie:

- – fonetyki (zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych),
- – słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym jest podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym),
- – fleksji (rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy; poprawnie zapisuje nazwy własne; stara się poprawnie używać różnych form rzeczowników,
- stopniuje przymiotniki, poprawnie używa liczebników w datach, stara się używać zaimków; łączy wyrazy w zdaniu i zdania za pomocą spójników,
- stosuje wypowiedzenia wykrzyknikowe,

- – składni (rozdziela zdanie i równoważnik zdania; ma świadomość logicznej budowy wypowiedzenia pojedynczego i z pomocą nauczyciela dokonuje jego rozbioru logicznego; określa formę gramatyczną wyrazów w zdaniu, odróżnia zdanie złożone współrzędnie od zdania złożonego podrzędnie),
- świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników, żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o jej powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie,
- określa tematykę wysłuchanego utworu,
- rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym,
- wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu,
- rozpoznaje kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi.
- podejmuje próby odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przerośnym,
- wybiera z tekstu najważniejsze informacje,
- określa nadawcę i adresata wypowiedzi,
- nazywa różne motywy postępowania bohaterów,
- odczytując sens utworu, odwołuje się do podstawowych wartości, takich jak przyjaźń, wierność, patriotyzm,
- nazywa cechy liryki jako rodzaju literackiego, identyfikuje je w tekście poetyckim,
- określa osobę mówiącą w wierszu,
- nazywa podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, potrafi wskazać w tekście epitet, przenośnię, porównanie,
- wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie,
- rozróżnia takie gatunki poezji, jak pieśń, hymn, fraszka
- identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze,
- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości,
- rozumie znaczenie terminów realizm i fantastyka,
- odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania,
- podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej,
- zna cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki i ballady,
- zna cechy dramatu jako gatunku literackiego i rozumie podstawowe terminy związane z dramatem,
- wyszukuje potrzebne informacje w encyklopedii, słowniku ortograficznym, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych i wyrazów obcych,
- wyszukuje informacje w spisie treści, indeksie i przypisach,
- odróżnia teksty publicystyczne od innych tekstów,
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym,
- rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji w reklamie prasowej,
- identyfikuje symbole występujące w malarstwie,
- dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie,
- rozumie rolę reżysera, aktora, scenografa, charakteryzatora w procesie powstawania filmu i przedstawienia teatralnego,
- rozpoznaje związki między dziełem literackim a plastycznym,
- wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim.
- wypowiadając się, podejmuje temat, wyraża własne zdanie i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska,
- zachowuje trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, dba o poprawność językową i stylistyczną,
- stara się stosować do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań,
- rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia,
- uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury,
- dobierając odpowiednie słownictwo, opisuje wygląd postaci, przedmiotu, krajobraz, sytuację,
- płynnie opowiada treść utworu jedno- i wielowątkowego,
- streszcza tekst literacki i popularnonaukowy według wcześniej przygotowanego planu,
- opisuje cechy postaci fikcyjnej,
- nazywa uczucia własne i bohaterów literackich,
- wygłasza z pamięci tekst poetycki i stosuje się do zasad interpunkcji oraz intonacji zdaniowej,
- uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów.

- o pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, stosuje akapity stara się zachować poprawność językową tworzonego tekstu, wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną,
- o uzasadnia swoje zdanie,
- o redaguje opis postaci, krajobrazu, list prywatny i oficjalny, kartkę z dziennika, notatkę, streszczenie, zaproszenie, ogłoszenie, przepis kulinarny, pisze opowiadanie odtwórcze i opowiadanie twórcze z dialogiem, stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową, opisuje postaci fikcyjne i rzeczywiste, z pomocą nauczyciela opisuje dzieło malarskie,
- o układa tekst o trójdzielnej kompozycji, w którym uzasadnia własne zdanie,
- o zna słownictwo oceniające i wyrazy modalne precyzujące stosunek piszącego do wyrażanych treści.
- o stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - o – fonetyki (wymienia narządy mowy; rozumie różnicę między głoską a literą, identyfikuje samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; zna funkcje głoski i ; wskazuje zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych),
 - o – słowotwórstwa i słownictwa (rozpoznaje wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo; wskazuje podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń; rozpoznaje wyrazy należące do tej samej rodziny wyrazów, odróżnia wyrazy pokrewne od bliskoznacznych; stara się prawidłowo zapisywać przedrostki zakończone w pisowni na literę będącą odpowiednikiem spółgłoski dźwięcznej),
 - o – fleksji (rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy; poprawnie zapisuje nazwy własne; stara się używać poprawnych form rzeczowników, przymiotników, liczebników, zaimków; rozróżnia zaimki rzeczowne, przymiotne, przysłówne, liczebne; łączy wyrazy w zdaniu i zdania za pomocą spójników,
 - o stosuje właściwą interpunkcję w wypowiedzeniach),
 - o – składni (dokonuje rozbioru logicznego i gramatycznego zdania; rozróżnia zdanie i równoważnik zdania; rozumie różnicę między zdaniem złożonym współrzędnie i podrzędnie; zna typy tych zdań, stara się stosować do zasad interpunkcji),
 - o zna sposoby wzbogacania zasobu własnego słownictwa.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

- o słucha i rozumie wypowiedzi kolegów oraz nauczyciela, dzięki czemu uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu, selekcionuje informacje z wysłuchanego tekstu,
- o analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu.
- o płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji,
- o odczytuje tekst na poziomie przenośnym,
- o określa funkcję przeczytanego tekstu, określa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi,
- o wyjaśnia tytuł utworu,
- o wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych,
- o dostrzega perswazję i wartościowanie w czytany tekście,
- o określa cechy liryki jako gatunku literackiego i ilustruje je przykładami z tekstu,
- o określa funkcję środków artystycznego wyrazu, takich jak epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, pytanie retoryczne,
- o samodzielnie wyodrębnia i omawia obrazy poetyckie w utworze,
- o rozpoznaje i wskazuje cechy gatunkowe pieśni i hymnu,
- o analizuje elementy świata przedstawionego w utworze,
- o posługuje się terminami realizm i fantastyka , adaptacja filmowa i adaptacja teatralna,
- o uzasadnia przynależność gatunkową powieści, noweli, opowiadania,
- o wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich,
- o posługuje się terminami związanymi z dramatem jako rodzajem literackim,
- o wyszukuje potrzebne informacje z encyklopedii i słowników (ortograficznego, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych, wyrazów obcych),
- o wybiera niezbędne informacje ze spisu treści, indeksu, przypisów,
- o uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki,
- o wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i prawnych,
- o analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji w reklamie prasowej,
- o analizuje treść symbolu występującego w malarstwie,

- o określa funkcję pozajęzykowych środków wyrazu w sztuce filmowej i teatralnej,
- o określa rolę reżysera, aktora, scenografa, charakteryzatora w procesie powstawania filmu lub przedstawienia teatralnego,
- o wyjaśnia związki między dziełem literackim a plastycznym,
- o próbuje omówić elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim.
- o stara się mówić logicznie i spójnie, wyraźnie i poprawnie wymawia wyrazy, akcentuje wyrazy i zdania,
- o uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów,
- o dobiera środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia, aktywnie uczestniczy w dyskusji,
- o tworzy opis postaci, krajobrazu, sytuacji,
- o opowiada treść utworu,
- o charakteryzuje postać fikcyjną, opisuje uczucia własne i bohaterów literackich,
- o ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów.
- o pisze wypowiedź logiczną i spójną o trójdzielnej kompozycji, starając się zachować zasady poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej,
- o uzasadnia własne zdanie za pomocą odpowiednich argumentów,
- o redaguje opis, opowiadanie, charakterystykę postaci, kartkę z pamiętnika, recenzję, sprawozdanie, notatkę w postaci tekstu ciągłego, tabeli, wykresu, mapy pamięci, planu oraz pisma użytkowe, takie jak instrukcje i przepisy,
- o próbuje przekształcić tekst epicki na scenopis filmowy.
- o umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - fonetyki (omawia proces powstawania głosek; omawia różnicę między głosem a literą; dostrzega funkcje głoski i; rozróżnia samogłoski, spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, nosowe, ustne; dostrzega związek cech artykulacyjnych głosek ze znaczeniem wyrazu; zna mechanizm powstawania upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych; stara się poprawnie zapisywać wyrazy z głoskami nosowymi i z upodobnieniem pod względem dźwięczności),
 - słowotwórstwa i słownictwa (porównuje wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo; wskazuje podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń; tworzy rodziny wyrazów; posługuje się wyrazami bliskoznacznymi w celu uniknięcia powtórzeń w tekście; prawidłowo zapisuje przedrostki zakończone w pisowni na literę będącą odpowiednikiem spółgłoski dźwięcznej),
 - fleksji (rozpoznaje odmienne i nieodmienne części mowy; prawidłowo używa czasowników; różnych form rzeczowników, przymiotników, liczebników; poprawnie stosuje rzeczownik z określającymi go przymiotnikami; rozróżnia liczebniki główne, porządkowe, zbiorowe, ułamkowe; rozróżnia zaimki rzeczowne, przymiotne, przysłówne, liczebne; stosuje zaimki w tekście w celu usunięcia zbędnych powtórzeń wyrazowych; łączy wyrazy w zdaniu i zdania za pomocą różnych spójników; stara się poprawnie zapisywać partykułę nie i by z różnymi częściami mowy; określa funkcję wykrzyknika w wypowiedziach,
 - składni (dokonuje rozbioru logicznego i gramatycznego zdania; rozróżnia rodzaje zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie; poprawnie stosuje interpunkcję w zdaniach złożonych, wskazuje sposoby wzbogacania zasobu słownikowego języka).

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

- o słucha i rozumie wypowiedzi kolegów oraz nauczyciela jako aktywny uczestnik sytuacji komunikacyjnej, zwłaszcza w czasie pracy w grupie,
- o słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega i ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu,
- o wykorzystuje informacje wybrane z wysłuchanego tekstu, interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy.
- o płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania, intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego,
- o próbuje interpretować głosowo czytany lub wygłaszany z pamięci tekst,
- o odczytuje tekst na poziomie przenośnym i symbolicznym,
- o wartościuje zachowania i postawy bohaterów, uwzględniając motywy ich postępowania i odwołując się do ogólnie przyjętych zasad moralnych,
- o ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, manipulacja itp.,
- o na podstawie wybranych utworów omawia cechy liryki jako rodzaju literackiego,
- o określa funkcję środków artystycznego wyrazu, a zwłaszcza symbolu i alegorii,
- o analizuje obrazy poetyckie w utworze,

- na wybranych przykładach analizuje cechy gatunkowe pieśni, hymnu, ballady, powieści, opowiadania, noweli,
- analizuje zależności między elementami konstrukcyjnymi świata przedstawionego w utworze,
- korzysta z encyklopedii i słowników (ortograficznego, języka polskiego, wyrazów bliskoznacznych, wyrazów obcych, poprawnej polszczyzny, frazeologicznego, antonimów, terminów literackich),
- samodzielnie korzysta ze spisu treści, indeksu, przypisów,
- posługuje się informacją wyszukaną w różnych tekstach, a zwłaszcza popularnonaukowych,
- próbuje interpretować językowe i pozajęzykowe środki perswazji w reklamie prasowej,
- interpretuje symbole występujące w malarstwie,
- analizuje funkcję pozajęzykowych środków wyrazu w sztuce filmowej i teatralnej,
- porównuje dzieło literackie i plastyczne, dostrzega i analizuje związki między nimi,
- analizuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim.
- podejmuje temat w wypowiedziach logicznych, spójnych, uporządkowanych i poprawnych pod względem językowym oraz stylistycznym,
- wykazuje się wyraźną i poprawną wymową oraz przestrzega zasad poprawnego akcentowania wyrazów i zdań,
- udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji,
- posługując się bogatym słownictwem, tworzy opis postaci, krajobrazu, sytuacji, barwnie opowiada treść utworu,
- charakteryzując postać fikcyjną, ocenia i wartościuje jej zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych,
- analizuje uczucia własne i bohaterów literackich,
- próbuje interpretować głosowo wygłaszany tekst, m.in. przez prawidłowe stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie, krytycznie, rzeczowo omawia oraz ocenia recytację własną i kolegów.
- pisze wypowiedzi logiczne, spójne i przejrzyste pod względem kompozycyjnym i poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym, dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy,
- posługuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania,
- posługując się bogatym słownictwem, redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) oraz pisma użytkowe,
- w sposób twórczy przekształca tekst epicki na scenopis filmowy.
- sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - fonetyki (omawia proces powstawania głosek i rolę poszczególnych narządów mowy; objaśnia różnicę między głoską a literą; określa funkcję głoski i ; rozróżnia samogłoski, spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, nosowe, ustne, wyjaśnia mechanizm powstawania upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych; prawidłowo zapisuje wyrazy z głoską nosową i z upodobnieniem pod względem dźwięczności),
 - słowotwórstwa i słownictwa (klasyfikuje wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo; analizuje budowę słowotwórczą wyrazu; tworzy rodziny wyrazów; posługuje się wyrazami bliskoznacznymi w celu doskonalenia stylu wypowiedzi ustnych i pisemnych; prawidłowo zapisuje przedrostki zakończone w pisowni na literę będącą odpowiednikiem spółgłoski dźwięcznej),
 - fleksji (klasyfikuje odmienne i nieodmienne części mowy; prawidłowo używa form czasowników, rzeczowników, przymiotników, liczebników, zaimków i świadomie stosuje je dla wzbogacania tworzonego tekstu; prawidłowo zapisuje przyimki złożone i wyrażenia przyimkowe, partykuły nie i by z różnymi częściami mowy; prawidłowo używa spójników i stosuje się do zasad interpunkcji),
 - składni (samodzielnie dokonuje analizy logicznej i gramatycznej zdania, posługuje się różnego rodzaju typami zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie; wykazuje dbałość o poprawną interpunkcję zdania złożonego), objaśnia sposoby wzbogacania zasobu własnego słownictwa.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

- słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako aktywny uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych,
- odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji,
- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu.

- czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym,
- samodzielnie interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji,
- praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego czy prawnego,
- krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego.
- samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne stanowisko, lub za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe dowodzi przyjętych racji,
- aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko, przedstawia wnioski,
- interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej.
- pisze wypowiedzi ciekawe pod względem sposobu ujęcia tematu, w których wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną kompozycję,
- tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem, redaguje dłuższe formy wypowiedzi,
- podejmuje próby własnej twórczości literackiej.
- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania fonetyki, słowotwórstwa, fleksji, składni oraz wiedzy o języku jako tworze społecznym,
- samodzielnie poszerza wiedzę językową.

Opracowała : Anna Jarco